

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2019r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Katarzyna Antoniak
Protokolant	st. sekr. sądowy Dorota Malewicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 października 2019r. w S.

odwołania K. G. (1)

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 22 sierpnia 2017 r. Nr (...) -PT.412.121.2017; Nr (...) -PT.412.118.2017; Nr (...) -PT.412.119.2017; Nr (...) -PT.412.122.2017; Nr (...) -PT.412.123.2017; Nr (...) -PT.412.120.2017; Nr (...) -PT.412.124.2017;

w sprawie K. G. (1)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z udziałem J. G., J. W., B. M., E. K.,

K. G. (2) i M. G. reprezentowanego przez opiekuna prawnego W. G.

o ustalenie braku odpowiedzialności spadkobiercy za zaległe składki

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala, iż K. G. (1), J. G., J. W., B. M., E. K., M. G. i K. G. (2) ponoszą odpowiedzialność z tytułu zaległych składek na ubezpieczenie społeczne rolników za E. G. za okres od I kwartału 2004r. do II kwartału 2006r. w kwocie (...),97 ((...)dwa złote dziewięćdziesiąt siedem groszy), w tym odsetki za zwłokę liczone do dnia 22 marca 2016r. w kwocie (...) ((...)złotych) do wartości stanu czynnego spadku po E. G.;

II. w pozostałej części oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z 22 sierpnia 2017r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, działając na podstawie art.52 ust.1 pkt 1 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników w związku z art.97§1 i art.98§1 i 2 ustawy z 29 sierpnia 1997r. Ordynacja Podatkowa, orzekł o odpowiedzialności J. G., K. G. (1), J. W., B. M., E. K., M. G. i K. G. (2) za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników E. G. za okres od I. kwartału 2004r. do II. kwartału 2006r. w kwocie (...)złotych, z czego odsetki za zwłokę liczone do 22 marca 2016r. wynoszą (...)złotych. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że art.97§1 i art.98§1 i 2 ustawy z 29 sierpnia 1997r. Ordynacja Podatkowa stanowi o odpowiedzialności spadkobierców z tytułu zaległych składek na ubezpieczenie społeczne, przy

czym w zakresie tej odpowiedzialności stosuje się przepisy kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku i o odpowiedzialności za długi spadkowe. Zgodnie z art.1034§1 i 2 kc odpowiedzialność spadkobierców za długi z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne do chwili działyw spadku ma charakter solidarny. Wskazując na powyższe uregulowania organ rentowy podniósł, że E. G. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1 lipca 1977r. do 30 czerwca 2006r. jako użytkownik gospodarstwa rolnego o powierzchni ponad 5 ha. Od 1989r. E. G. zaprzestał opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Decyzją z 8 czerwca 2006r. przyznano E. G. emeryturę rolniczą, a na wniosek z 30 kwietnia 2010r. została mu udzielona ulga w spłacie zadłużenia w postaci układu ratalnego, który realizowany był poprzez potrącenia ze świadczenia emerytalnego. W dniu 22 marca 2016r. E. G. zmarł i w związku z powyższym układ ratalny został zerwany. Na koncie E. G. pozostało nieprzedawnione zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od I. kwartału 2004r. do II. kwartału 2006r. w kwocie (...)złotych, w tym (...)złotych odsetek. Za zaległość tę ponoszą odpowiedzialność spadkobiercy E. G. (decyzja z 22 sierpnia 2017r. k.238 akt organu rentowego).

Odwołanie od w/w decyzji złożył K. G. (1) zaskarżając ją w całości i zarzucając jej naruszenie przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez przyjęcie, że E. G. zalega ze składkami w sytuacji, gdy od 2006r. miał on przyznane świadczenie, z którego organ rentowy dokonywał potrąceń, ponadto poprzez niewłaściwe wyliczenie kwoty zobowiązania, dalej poprzez naruszenie przepisów dotyczących przedawnienia składek na ubezpieczenie społeczne, w tym przedawnienia odsetek i dokonywanie ich potrąceń ze świadczenia E. G.. Następnie skarżący zarzucił zaskarżonej decyzji niewyjaśnienie w jej uzasadnieniu jak były księgowane potrącenia ze świadczenia E. G. i jakie kwoty były potrącane z tego świadczenia od 30 kwietnia 2010r., a także w okresie między 30 czerwca 2006r. a 30 kwietnia 2010r., a także w jakiej wysokości organ rentowy wypłacał E. G. świadczenie emerytalne między 30 czerwca 2006r. a 30 kwietnia 2010r., a w jakiej po 30 kwietnia 2010r. i w jaki sposób świadczenie to było mu przekazywane. Wskazując na powyższe K. G. (1) wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania (odwołanie k.1-2 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie wskazując na przepisy prawa i uzasadnienie zawarte w zaskarżonej decyzji (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k.4-5 akt sprawy).

Pozostali uczestnicy postępowania J. G., J. W., B. M. i M. G. reprezentowany przez opiekuna prawnego W. G. przyłączyli się do odwołania K. G. (1) (protokół rozprawy z 13 marca 2018r. k.22v akt sprawy).

Sąd ustalił, co następuje:

Decyzją z (...)1992r. Wójt Gminy M. ustalił, że E. G. od 1 stycznia 1992r. podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz emerytalno-rentowego (decyzja z 20 stycznia 1992r. k.1a akt organu rentowego). E. G. nie regulował należnych składek na ubezpieczenie społeczne rolników w związku z czym z rok na rok zwiększało się jego zadłużenie z tytułu składek (przykładowe wykazy zadłużenia k.22-23, 36-37, 87-88, 91-92, 95-96 akt organu rentowego i pismo z 7 lipca 2005r. skierowane do E. G. informujące o wysokości zadłużenia k.82 akt organu rentowego). Prowadzone postępowania egzekucyjne okazywały się bezskuteczne (wniosek o odpisanie należności k.93 akt organu rentowego).

Decyzją z 8 czerwca 2006r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznał E. G. od 1 maja 2006r. emeryturę rolniczą przy czym wskazał, że z uwagi na prowadzenie działalności rolniczej część uzupełniająca świadczenia podlega zawieszeniu w 100% (decyzja z 8 czerwca 2006r. o przyznaniu emerytury rolniczej k.107 akt organu rentowego). Następnie decyzją z 29 czerwca 2006r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził ustanie wobec E. G. od 1 lipca 2006r. ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz emerytalno-rentowego (decyzja z 29 czerwca 2006r. o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników k.108 akt organu rentowego).

Po przyznaniu E. G. emerytury rolniczej, od czerwca 2006r. organ rentowy co miesiąc potrącał ze świadczenia E. G. kwoty tytułem zaległych należności z tytułu składek (pismo organu rentowego z 12 lutego 2018r. k.18-20 akt sprawy). W dniu 30 kwietnia 2010r. wpłynął do organu rentowego wniosek E. G. o umorzenie odsetek od zaległego

zadłużenia oraz o rozłożenie na raty pozostałej części zadłużenia (wniosek E. G. z 30 kwietnia 2010r. k.168-169 akt organu rentowego). Po rozpoznaniu powyższego wniosku, decyzją z 9 czerwca 2001r. organ rentowy udzielił E. G. ulgi w spłacie należności poprzez rozłożenie ich spłaty na raty i ustalając, że układ ratalny będzie realizowany poprzez potrącenia należności. Terminy płatności rat i kwoty rat określone zostały w załączniku do powyższej decyzji. Zgodnie z tym załącznikiem, raty miały być płatne ostatniego dnia każdego miesiące poczynając od lipca 2010r. do grudnia 2019r. Rozłożeniu na raty podlegała kwota należności w wysokości 10 072,55 złotych za okres od 1 lipca 2000r. do 30 czerwca 2006r., tj. do chwili ustania ubezpieczenia społecznego wobec E. G. (decyzja z 9 czerwca 2001r. o rozłożeniu należności na raty wraz z załącznikiem w postaci harmonogramu spłat k.193-196 akt organu rentowego).

W dniu 22 marca 2016r. E. G. zmarł (odpis skrócony aktu zgonu E. G. k.286 akt organu rentowego). W związku ze śmiercią E. G., ostatnia rata ze świadczenia emerytalnego E. G. została potrącona w miesiącu marcu 2016r. (pismo organu rentowego z 12 lutego 2018r. k.18-20 akt sprawy). Na dzień śmierci E. G. nieuregulowane pozostało zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od I. kwartału 2004r. do II. kwartału 2006r. w kwocie (...),97 złotych oraz odsetki za zwłokę, które na dzień 22 marca 2016r. wynosiły (...)złotych. Zaskarżoną decyzją z 22 sierpnia 2017r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego orzekł, że odpowiedzialność za powyższe zadłużenie ponoszą J. G., K. G. (1), J. W., B. M., E. K., M. G. i K. G. (2) jako spadkobiercy E. G. (decyzja z 22 sierpnia 2017r. k.238 akt organu rentowego).

Postanowieniem z 18 marca 2019r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt I Ns (...)Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim stwierdził, że spadek po E. G. z dobrodziejstwem inwentarza nabyło rodzeństwo: J. G., K. G. (1), B. M. i J. W. po 1/5 części każde z nich oraz bratankowie K. G. (2), E. K. i M. G. po 1/15 części każde z nich (kopia postanowienia z 18 marca 2019r. o stwierdzeniu nabycia spadku po E. G. k.76 akt sprawy).

Spadkobiercy E. G. nie przeprowadzili działu spadku po E. G. (oświadczenie odwołującego się K. G. (1) k.68 akt sprawy).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie K. G. (1) okazało się częściowo uzasadnione, choć nie z przyczyn podniesionych w odwołaniu.

Zgodnie z art.52 ust.1 pkt 1 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2017r., poz.2336) w sprawach nieuregulowanych w ustawie do składek na ubezpieczenie społeczne stosuje się odpowiednio art.97§1 i art.98§1 i 2 pkt 1, 2 i 7 ustawy z 29 sierpnia 1997r. Ordynacja Podatkowa. W myśl art.97§1 ustawy Ordynacja Podatkowa spadkobiercy podatnika (odpowiednio osoby podlegającej ubezpieczeniu społecznemu rolników) przejmują przewidziane w przepisach prawa podatkowego (odpowiednio w przepisach z zakresu ubezpieczeń) majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy. Z kolei w myśl art.98§1 i §2 pkt 1, 2 i 7 powyższej ustawy do odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe spadkodawcy stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe, przy czym odpowiedzialność ta dotyczy zaległości podatkowych (tu zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne), odsetek za zwłokę od zaległości podatkowych (z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne) oraz kosztów upomnienia i postępowania egzekucyjnego prowadzonego wobec spadkodawcy powstałe do dnia otwarcia spadku.

W sprawie bezsporne jest, że odwołujący się K. G. (1) i pozostali uczestnicy postępowania - J. G., J. W., B. M., E. K., M. G. i K. G. (2) są spadkobiercami zmarłego w dniu 22 marca 2016r. E. G., co potwierdza prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po E. G. wydane w dniu 18 marca 2019r. przez Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim. Ustalenia Sądu pokazują, że E. G. przez wiele lat - aż do 30 czerwca 2006r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników z czym wiązał się obowiązek opłacania składek na to ubezpieczenie. W związku z niewywiązywaniem się z tego obowiązku po stronie E. G. powstało zadłużenie z tytułu składek, które w ostatnich latach przed śmiercią E. G. - od lipca 2010r. do marca 2016r. było spłacane przez E. G. w ramach układu ratalnego udzielonego przez organ rentowy i realizowanego w drodze comiesięcznych potrąceń dokonywanych z emerytury rolniczej przysługującej E. G.. Z dalszych ustaleń Sądu wynika, że w chwili śmierci E. G. w dniu 22 marca 2016r. układ ratalny nie został w całości zrealizowany - był rozpisany do 31 grudnia 2019r. (vide: układ ratalny k.194-196

akt organu rentowego) i niespłacona pozostała należność z tytułu składek za okres od I. kwartału 2004r. do II. kwartału 2006r. Zgodnie z przytoczonymi wyżej uregulowaniami ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i ustawy Ordynacja podatkowa, spadkobiercy podatnika (ubezpieczonego zobowiązanego do opłacania składek) ponoszą odpowiedzialność za pozostawione przez tegoż spadkobiercę zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników, w tym również za odsetki za zwłokę. W świetle powyższego organ rentowy był uprawniony do orzeczenia o odpowiedzialności K. G. (1) i pozostałych uczestników postępowania jako spadkobierców E. G. za pozostawione przez E. G. zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Organ rentowy prawidłowo również wskazał, że z uwagi na brak działu spadku (do chwili działu spadku) spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe. Podkreślić jednak należy, że zaskarżona decyzja z 22 sierpnia 2017r. orzekająca o odpowiedzialności spadkobierców za zaległości spadkowe została wydana przed stwierdzeniem nabycia spadku po E. G.. Stwierdzenie prawa do spadku po E. G. dokonane zostało dopiero na mocy w/w postanowienia z 18 marca 2019r. wydanego przez Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim. Postanowienie to potwierdza, że adresaci zaskarżonej decyzji z 22 sierpnia 2017r. są spadkobiercami E. G., ale zawiera również dodatkowe ustalenie, że przyjęcie spadku przez spadkobierców nastąpiło z dobrodziejstwem inwentarza. Okoliczność ta ma istotne znaczenie w sprawie, gdyż wprowadza ograniczenie odpowiedzialności spadkobierców, która powinna znaleźć odzwierciedlenie w decyzji orzekającej o odpowiedzialności spadkobierców za zaległości składkowe. Skoro przepis art.52 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników odwołuje się do art.97§1 i art.98§1 i 2 pkt 1, 2 i 7 ustawy z 29 sierpnia 1997r. Ordynacja Podatkowa – a te w zakresie odpowiedzialności spadkobierców za zaległości składkowe – odsyłają do przepisów o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe zawartych w Kodeksie cywilnym, to orzeczenie o odpowiedzialności spadkobierców E. G. za zobowiązania z tytułu składek musi uwzględniać powyższe regulacje. I tak, skoro spadkobiercy E. G. przyjęli spadek po wymienionym z dobrodziejstwem inwentarza, to okoliczność ta ma znaczenie dla zakresu ich odpowiedzialności za pozostawione przez zmarłego zobowiązania z tytułu składek. Zgodnie bowiem z art.1031§2 zd.1 kc w razie przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w wykazie inwentarza albo spisie inwentarza stanu czynnego spadku. Organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję okoliczności tej nie uwzględnił, a ma ona znaczenie dla zakresu odpowiedzialności spadkobierców E. G. i powinna znaleźć odzwierciedlenie w zaskarżonej decyzji, gdyż daje spadkobiercom prawo powoływania się na ograniczoną odpowiedzialność. Dlatego mając na uwadze przywołane wyżej uregulowania prawa materialnego i na podstawie art.477¹⁴§2 kpc Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w sposób określony w pkt I sentencji wyroku. Wskazać przy tym należy, że orzeczenie o odpowiedzialności spadkobierców z ograniczeniem do wartości stanu czynnego spadku nie nakłada na sąd ubezpieczeń społecznych obowiązku ustalenia wartości pozostawionego spadku. Kwestia wartości spadku to kwestia odrębna, związana z postępowaniem egzekucyjnym, inne są też organy powołane do sporządzenia wykazu czy spisu inwentarza i ustalenia masy oraz wartości spadku (analogicznie w art.319 kpc). Na marginesie wskazać również należy, że nieprawidłowe jest orzekanie przez organ rentowy o odpowiedzialności danych osób jako spadkobierców przed stwierdzeniem praw do spadku po określonym spadkodawcy przez uprawnione do tego organy – sąd spadku lub notariusza. Krąg najbliższych krewnych osoby zmarłej nie zawsze odpowiada gronu spadkobierców danej osoby, a ponadto – jak pokazuje niniejsza sprawa - nie zawsze spadkobiercy przyjmują spadek wprost, a zatem bez ograniczenia odpowiedzialności za długi spadkowe. Wskazać również trzeba, że jeżeli spadkodawcy nie wnoszą o stwierdzenie praw do spadku, z wnioskiem do sądu może wystąpić każdy podmiot, który ma w tym interes prawny - art.1025§1 kc.

Nieuzasadnione okazały się natomiast zarzuty K. G. (1), który podnosił, że E. G. faktycznie nie prowadził działalności rolniczej i nie powinien podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników. Należy zauważyć, że w aktach organu rentowego znajduje się prawomocna decyzja w przedmiocie objęcia E. G. ubezpieczeniem społecznym rolników oraz decyzja stwierdzająca ustanie tego ubezpieczenia w związku z nabyciem przez E. G. prawa do emerytury rolniczej. Decyzje te wiążą Sąd w niniejszej sprawie. W odwołaniu od zaskarżonej decyzji K. G. (1) podnosił również, iż należności objęte zaskarżoną decyzją mogły wygasnąć na skutek przedawnienia. W odpowiedzi na odwołanie (k.4-5 akt sprawy) i w piśmie z 23 września 2019r. (k.79-82 akt sprawy). organ rentowy przedstawił argumentację pokazującą, że należności objęte układem ratalnym, a następnie zaskarżoną decyzją nie uległy przedawnieniu (k.4-5 akt sprawy). Z

przedstawionych względów na podstawie art.477¹⁴§1 kpc w pozostałej części odwołanie podlegało oddaleniu – pkt II sentencji wyroku.